

Över gränsen för ett bättre pris

Berättelse

I Norden ligger länderna nära varandra, och det är enkelt att resa mellan dem. Många passar på att handla när de är i ett grannland. Detta kallas gränshandel. En vanlig orsak är att vissa varor är billigare i ett annat land, så att man kan spara pengar. I Norden handlar man särskilt mycket alkohol, tobak, godis och livsmedel över gränserna.

Ett tydligt exempel är norrmän som åker till Sverige. Många handlar nära den norska gränsen, till exempel i Strömstad, i köpcentret Nordby och vid Svinesund. Där finns stora affärer som riktar sig till just gränshandlare. Den norska gränshandeln i Sverige är mycket stor och omsätter flera miljarder kronor om året. Exakt hur stor den är ändras dock från år till år, så man ska vara försiktig med exakta siffror.

För den som bor i Sverige går resan ofta åt andra hållet, söderut mot Danmark och Tyskland. En viktig förklaring är att Sverige har ett alkoholmonopol. Det betyder att en enda butikskedja, Systembolaget, har ensamrätt att sälja starköl, vin och sprit i butik. I Danmark och Tyskland säljs alkohol däremot i vanliga affärer, och vissa varor kan dessutom vara billigare där. Det gör att en del reser över gränsen för att handla.

Men man får inte ta med sig obegränsat hem. Inom EU får privatpersoner ta med varor utan att betala extra svensk skatt eller tull, men bara om varorna är för eget eller familjens bruk och om man transporterar dem själv. EU har gemensamma riktnivåer för alkohol till eget bruk, till exempel 10 liter sprit, 90 liter vin och 110 liter öl. Det är dock viktigt att veta att detta är just riktnivåer, inte fasta tillåtna mängder. Tullverket gör alltid en helhetsbedömning, så man kan inte säga att man alltid får ta in dessa mängder. För att föra in alkohol till Sverige måste man ha fyllt 20 år.

Ett ord som många känner till är "taxfree", alltså skattefri handel. Men det är lätt att missförstå. Taxfree gäller bara när man reser till eller från ett land utanför EU. Reser man mellan EU-länder betalar man i stället skatten i landet där man köper varan.

Gränshandeln visar hur tätt länderna i Norden hänger ihop. Ett bra exempel är Öresundsbron, som öppnade år 2000 och binder ihop Sverige och Danmark. Många bor i Sverige och arbetar i Danmark och pendlar över bron varje dag. Närheten gör det också vanligt att åka över sundet för att handla och uppleva Köpenhamn.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
gränshandel	att handla i ett grannland, ofta för att spara pengar
livsmedel	mat och dryck som man köper i affären
omsätta	att sälja för en viss summa pengar totalt

ORD	FÖRKLARING
ensamrätt	när bara en aktör har rätt att göra eller sälja något
monopol	när bara ett företag får sälja en viss vara
riktnivå	en vägledande nivå, inte en exakt fast gräns
helhetsbedömning	när man väger samman flera saker innan man bestämmer
eget bruk	för en själv eller familjen, inte för att sälja vidare
taxfree	skattefri handel vid resa till eller från land utanför EU
pendla	att resa fram och tillbaka mellan hem och arbete

Läsförståelsefrågor

---

1. Vad är en vanlig orsak till att man ägnar sig åt gränshandel?
  1. Att man vill träffa nya människor i affären.
  2. Att vissa varor kan vara billigare i ett annat land.
  3. Att man inte får handla i sitt eget land.
2. Varför reser en del från Sverige söderut för att handla alkohol?
  1. För att det är förbjudet att dricka alkohol i Sverige.
  2. För att Sverige har ett monopol och alkohol säljs i vanliga affärer i Danmark och Tyskland.
  3. För att det inte finns några affärer i Sverige.
3. Vad menas med att riktnivåerna är "riktnivåer, inte fasta tillåtna mängder"?
  1. Att man alltid får ta in exakt dessa mängder skattefritt.
  2. Att nivåerna är vägledande och att Tullverket gör en helhetsbedömning.
  3. Att mängderna är förbjudna för alla.
4. När gäller "taxfree" enligt texten?
  1. Alltid när man handlar utomlands.
  2. Bara vid resa till eller från ett land utanför EU.
  3. Bara när man handlar mat.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Norrmän handlar mycket i Strömstad och Nordby.
  2. Man måste ha fyllt 20 år för att föra in alkohol till Sverige.
  3. Gränshandeln är exakt lika stor varje år.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Öresundsbron öppnade år 2000.
  2. Inom EU betalar man skatten i landet där man köper varan.
  3. Systembolaget säljer också mat och kläder.
7. Varför skriver texten att man ska vara försiktig med exakta siffror om gränshandelns storlek? Förklara med egna ord.
8. Texten säger att taxfree är "lätt att missförstå". Vad är det som många missförstår, tror du?

Diskussionsfrågor

- Finns det gränshandel där du kommer ifrån? Vad köper människor och varför?
- Vad tycker du om att Sverige har ett alkoholmonopol? Tänk på både fördelar och nackdelar.

- Öresundsbron gör att man kan bo i ett land och arbeta i ett annat. Skulle du vilja bo och arbeta i olika länder? Varför eller varför inte?
- **Skriv (5 meningar):** Beskriv en vara som är billig eller dyr där du kommer ifrån. Förklara varför priset är så, och om människor reser någonstans för att handla den.